

L'AIGUA DEL SUBSÒL DE BARCELONA

Gràcia recuperarà una mina d'aigua que abastia la ciutat al segle XVI

El Grup d'Estudis Coll-Vallcarca vol que es conservi com a testimoni històric

ROSA DÍAZ / Barcelona

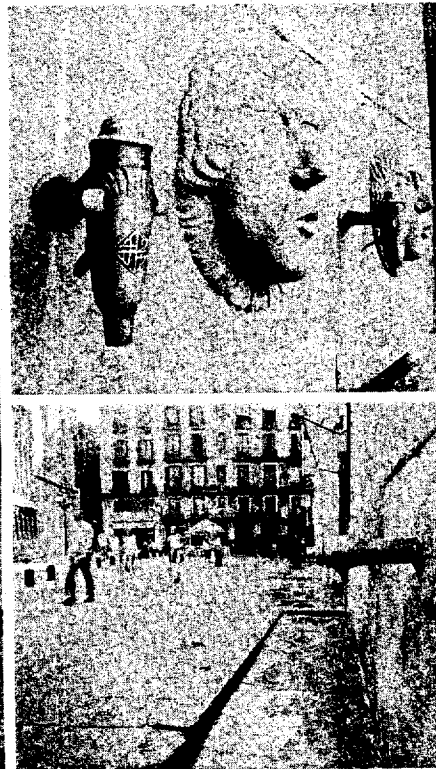
● La mina d'aigua del Coll, que abastia Barcelona al segle XVI, està situada en un solar buit del carrer Tirso que té diferents propietaris. El districte de Gràcia vol recuperar aquest espai i desenvolupar un projecte de conservació, tot i que no sap quan el tirerà endavant ni com.

El regidor del districte de Gràcia, Ricard Martínez, argumenta que la compra del solar en què hi ha la mina d'aigua del Coll, i el projecte per convertir-la en un referent històric de l'abastiment de Barcelona durant l'edat mitjana forma part de tot un conjunt d'actuacions que s'han d'anar fent a la zona. «De moment no hi ha cap pla urbanístic concret per al solar i, per tant, no es pot expropiar», ha indicat Martínez, que també ha dit que aquest projecte estarà sotmès al desenvolupament conjunt dels Tres Turons i que «serà llarg». En tot cas, el districte de Gràcia «està sensibilitzat amb la recuperació del patrimoni vinculat al territori, perquè això li dona una singularitat i un regust històric», diu Martínez.

Des que es va constituir, l'any 1998, el Grup d'Estudis del Coll-Vallcarca demana la recuperació de la mina del Coll. Proposa al districte que recuperi a través d'aquesta mina una part força desconeguda de la història de l'abastiment

de l'aigua a la ciutat de Barcelona, concretament la que correspon al segle XVI. «Ningú sabia que l'aigua del Coll-Vallcarca alimentava la ciutat de Barcelona», expliquen membres del col·lectiu. La proposta del grup és fer les intervencions per tornar a extreure aigua de la mina, i construir un edifici que la protegeixi perquè «ningú la malmeti» i que serveixi per ubicar-hi una exposició permanent sobre aquest tema.

El Grup d'Estudis del Coll-Vallcarca ha indagat sobre aquest tema i ha constatat la importància que va tenir l'existència d'aigua subterrània acumulada en els plecs geològics del territori que va des de la Creueta fins al turó del Carmel, coneguda com el Coll. Durant l'alta edat mitjana, Barcelona va patir diversos períodes d'escassetat d'aigua i va haver de buscar cabals d'abastiment alternatius al riu Besòs. Els va trobar l'any 1573 a prop del santuari de la Mare de Déu del Coll, a on hi havia diverses mines.

Les fonts medievals de la basilica de Santa Maria, del Portal de l'Àngel i de Sant Just. / ANDREU PUIG

La recerca constant de noves fonts

● La ciutat romana de Barcino bevia l'aigua del Besòs. La qualitat era excel·lent i el nivell era molt adequat per poder-la conduir cap a la ciutat, a la qual entrava a través del rec comtal. Encara queden restes d'algunes arcades dels aqüeductes romans als edificis més antics de la ciutat. Durant l'edat mitjana, els barcelonins també utilitzaven per al consum domèstic l'aigua dels nombrosos pous que hi havia a la ciutat, ja que el subsòl era molt ric. Algunes fonts públiques rajaven l'aigua que baixava de Montjuïc. Però era insuficient i van començar a buscar nous cabals a les muntanyes de Coll-

serola. Barcelona va comprar els drets d'ús de la mina Can Cortés, de Sarrià, va construir les canalitzacions per conduir l'aigua i noves fonts, entre les quals la de Sant Just, construïda l'any 1367, que avui encara existeix, tot i que ja no raja aigua de Sarrià sinó de la xarxa d'abastiment moderna. També perduren la de Santa Maria del Mar, del 1403, i la del Portal de l'Àngel.

L'aigua del Besòs, els pous i la mina de Sarrià no duïen prou aigua per a una ciutat que no deixava de créixer. Per això des de principis del segle XV es va pensar en el Llobregat per captar-ne també les

aigües. Sense èxit, perquè el dret d'ús d'aquell riu era propietat de Luis de Zúñiga, comanador de Castella. A mitjan segle XVI Barcelona contracta Gabriel Sagrera, un expert en la recerca d'aigua. Ell va trobar les mines del Coll l'any 1573, que la ciutat va començar a explotar immediatament, no sense deixar de pensar, però, en altres projectes d'abastiment d'aigües. Va ser per aquella època quan es va parlar per primera vegada de portar l'aigua del Ter. Era un projecte molt car que Barcelona mai va deixar del tot descartat i al final va executar.